

8. *Ожегов С. И.* Словарь русского языка, около 57 тыс. слов: Изд. 19 испр. / Под ред. чл. корр. АН СССР Шведовой Н. Ю. — М.: Рус. яз., 1987.

9. *Шилов Ю. О.* Праслов'янська Аратта. — К.: Аратта, 2003.

10. *Шилов Ю. О.* Джерела витоків української етнокультури. — К.: Аратта, 2002

11. Тлумачний словник української мови: Упорядники Сліпушко О., Яременко В. // Вид. 2, випр. — К.: Аноніт, 2001.

І. А. Балягіна, М. А. Богорад, старш. викл.,
кафедра педагогіки та психології

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗМІСТУ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В УНІВЕРСИТЕТСЬКІЙ ОСВІТІ

Домінування традиційних об'єктно-інформаційних технологій навчання значно ускладнюють реалізацію особистісно-орієнтованих підходів у вищій освіті, що закономірно призводить до однобічного розвитку особистості майбутніх спеціалістів, іноді — до соціально-адаптаційних відхилень.

Саме тому виключно актуальними є розробка і впровадження в практику вищої освіти інноваційних психологічно доцільних технологій навчання і виховання студентської молоді, технологій здійснення освітнього процесу як цілісної діалогічної взаємодії всіх його суб'єктів.

Особлива роль у вирішенні завдань щодо гуманізації освітнього середовища ВНЗ належить викладачам-кураторам академічних груп.

Освітнє середовище ВНЗ — це внутрішня структура освітньої реальності, порядок, який формує ієрархію інформаційних потоків, систему комунікативних просторів та педагогічних відносин. У середині середовища освіти виділяють: інформаційне, комунікативне і організаційно-дисциплінарне середовище.

Комунікативний простір (простір спілкування) — система ділових та міжособистісних комунікацій типу: «викладач—студент», «викладач—викладач», «студент—адміністратор», «студент—студент», «викладач—адміністратор». Комунікативний простір містить у собі взаємовідносини між трьома основними

суб'єктами освітнього процесу — викладачами, студентами, адміністрацією.

Особистісно-орієнтований підхід у межах даного компоненту структури освітнього простору реалізується через вирішення наступних завдань:

Завдання 1: визначення і соціально-психологічний аналіз зон найбільшого ризику конфліктних міжособистісних комунікацій між суб'єктами освітнього процесу, які мають різний статус.

Завдання 2: розробка і впровадження в навчально-виховний процес тренінгів асертивної поведінки, навичок конструктивної взаємодії.

Завдання 3: розробка і впровадження програм психологічної підтримки учасників освітнього процесу.

Незважаючи на підкреслено психологічний контекст цих завдань, саме кураторам академгруп належить визначальна роль щодо їх дійової реалізації.

Їх реалізація, як і взагалі робота з супроводу процесів професійно-особистісного становлення майбутніх спеціалістів, потребує спеціальної психолого-педагогічної підготовки фахівців-кураторів, яка може бути здійснена в КНЕУ на базі психологічної служби та спеціального тренінгу для кураторів, який організований викладачами кафедри педагогіки та психології. Перш за все, це стосується володіння сучасними комунікаційними технологіями, технологіями інтерактивної групової роботи, технологіями психологічної підтримки.

Інформаційне середовище — це система інформаційних потоків, у яких, власне, і здійснюється освітній процес.

Для створення гуманітарного освітнього середовища в університеті виникають наступні завдання в інформаційному просторі:

Завдання 1: сформувати ієрархію цінностей, які мають цілеспрямовано передаватися разом з професійно значущою інформацією.

Завдання 2: визначити змістову структуру інформаційного простору освіти, виокремивши необхідний обсяг і зміст загальнокультурної та спеціальної психолого-педагогічної інформації.

Завдання 3: за допомогою спеціальних форм освіти (насамперед, тренінгових) забезпечити психологічне підґрунтя професійної підготовки та професійно-особистісної самореалізації майбутніх спеціалістів.

Завдання 4: за допомогою сучасних комунікаційних технологій сприяти зняттю психологічних бар'єрів, які виникають між суб'єктами освіти.

Основну роль у вирішенні цих завдань також мають відігравати саме викладачі-куратори.

Організаційно-дисциплінарний простір освіти — це система, ієрархія порядків, що визначають службові і професійні відносини, відкритість та закритість підструктур освітнього процесу; правила, норми і ритуали організації освітніх циклів та регламентації відносин між основними суб'єктами освітнього процесу.

Сучасні дослідники вищої освіти (О. Маркова та ін.) відзначають, що корпоративність у ставленні до вищого навчального закладу раніше (наприклад, у класичній університетській культурі) була представлена у двох основних формах: менталітеті відносно стабільного складу професорів та викладачів і вдячній пам'яті випускників. У теперішній час сприйняття інституту як «домівки» у викладачів послаблене, а в студентів взагалі відсутнє. Тільки корпоративний менталітет інститутської бюрократії містить причетність до прийняття стратегічних або тактичних рішень щодо функціонування ВНЗ, відповідальність, усвідомлення і почуття «мій інститут», лояльність, певний традиціоналізм і консерватизм. Для досить великої кількості студентів основною ознакою менталітету відносно ВНЗ є відчуття тимчасовості і необхідності суто механічного пристосування до «чужого порядку». За таких умов соціалізації навички самостійної «виборної» активності формуються не в сфері професійної компетентності, а, скоріше, у сфері буденного виживання.

Гуманітаризація дисциплінарного простору ВНЗ може бути реалізована завдяки вирішенню наступних завдань:

Завдання 1: визначення змісту і технологій формування корпоративної єдності спільноти ВНЗ.

Завдання 2: конструювання і трансляція позитивних міфів, що підсилюють корпоративну свідомість суб'єктів освітнього процесу.

Завдання 3: розробка і впровадження в освітній процес технологій фасилітації суспільної активності учасників освітньої діяльності ВНЗ.

Повноцінне вирішення цих завдань значною мірою залежить від професійної діяльності кураторів.